

Verder in lerende organisaties

Jaarplan 2023

Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3	5. Organisatie	
		5.1 Leden	20
2. Jaarplan 2023		5.2 Platforms en werkgroepen	20
2.1 Verder in lerende organisaties	5	5.3 Bestuur	20
2.2 Hoe gaan we dit thema invulling geven?	6	5.4 Ondersteuning	20
3. Jaaroverzicht 2022		6. Financiën	
3.1 Strategisch thema 2022	9	6.1 Balans	21
3.2 VSO platforms en werkgroepen	11	6.2 Jaarrekening 2022	23
3.3 VSO websites	15	6.3 Begroting 2023	26
4. Belangenbehartiging		6.4 Financiële verantwoording 2022	27
4.1 Handreiking AVG	16		
4.2 Databronnen	17		
4.3 Strategische contacten	17		

1. Voorwoord

Na negen jaar bestuurswerk voor de VSO komt er voor ons beiden een einde aan de laatste bestuurstermijn. Een mooi moment om terug te blikken op de veranderingen in het gemeentelijk kennislandschap in de afgelopen jaren. De Vereniging voor Statistiek en Onderzoek (VSO) verbindt gemeentelijke en provinciale organisaties die onderzoek doen in de uiteenlopende beleidsvelden waarop gemeenten en provincies actief zijn. Van oudsher zijn dit binnen gemeenten de afdelingen 'Onderzoek en Statistiek', die bij kleine gemeenten uit een of twee personen kunnen bestaan en bij grote gemeenten een flinke afdeling kunnen vormen. Anno 2022 is onderzoek en statistiek niet meer overall belegd in diezelfde afdeling 'O&S'. De ene gemeente werkt nu met 'Business intelligence', de andere heeft een 'Team Onderzoek & Inzicht' en bij een derde valt onderzoek en statistiek onder 'Afdeling Bestuur, Strategie, Veiligheid'. Er zijn nog meer varianten en te veel om hier op te noemen.

De doelstellingen van de VSO zijn hetzelfde gebleven: het uitwisselen van kennis en ervaringen, het bespreken van actuele ontwikkelingen, het gezamenlijk oriënteren op nieuwe onderzoeksinstrumenten en het organiseren van toegang tot databronnen. De VSO ondersteunt haar leden bij hun interne en externe positionering en onderhoudt namens de leden strategische contacten in het nationale kennisnetwerk.

Het bestuur van de VSO heeft zich er de afgelopen jaren vooral op gericht om de leden te helpen in deze sterk veranderende 'kenniswereld' relevant te blijven. De eigen (lokale) onderzoekers

krijgen steeds meer interne collega's met aanverwante specialismen (data scientists, business intelligence medewerkers, data-analisten et cetera), meer externe collega's door meer (lokale) samenwerking met Universiteiten en Hogescholen in kenniswerkplaatsen, livinglabs of wat niet al. Zet dat naast de al langer bestaande maar wel steeds meer divers wordende inhuur van onderzoeks-, data- en adviespartijen, en het aantal 'kennisproducenten' is ook lokaal oneindig groot en divers geworden. De 'ontvangende' partij van de kennis is (ook lokaal) steeds drukker met voorkomen en herstellen van politieke bananenschillen en de steeds groter wordende afstemming met allerlei interne en externe stakeholders, én met burgers. En dat terwijl de (deels juist gestimuleerde) mobiliteit van (beleids)medewerkers sneller en sneller gaat. Dat heeft natuurlijk een groot effect op de rol en positie van de lokale of regionale overheidsonderzoekers. Vragen die dan opborrelen zijn: Wat voor producten horen daarbij? Voor wie maak je die? Hoe maak je die (samen)? Hoe leg je de verbinding en hoe zorg je voor impact? Dat zijn vragen waar een onderzoeker natuurlijk altijd voor stond, maar nog relevanter zijn geworden. Onderzoekers zullen steeds meer gedwongen worden om een competente speler te zijn in een complex netwerk. Ze zullen zich steeds minder moeten beperken tot kennisproductie maar zich ook richten op samenwerking en impact. Een actor die samen met anderen kennis maakt en die bijdraagt aan de opgave om de (lokale) overheid een lerende organisatie te laten zijn.

In de strategische jaarthema's van het VSO-bestuur in de afgelopen 9 jaar is die ontwikkeling goed te zien. De eerste jaren stonden nog inhoudelijke thema's als 'Big data' en 'Nudging' centraal. Via 'Profilering' ontstond de overtuiging om te werken aan de ontwikkeling van de O&S - functie. Van 'Van onderzoek naar kennis voor beleid', via 'Betekenis geven aan samenwerking' naar 'Meer doen met kennis' om uit te komen op 'Lerende organisaties, kennis als vermogen'. Dat was een mooie reis.

We hebben ons de afgelopen 9 jaar(!) op deze thema's met veel enthousiasme ingezet en getracht daar een initiërende en trekkende rol in te vervullen. Een mooi moment dus om het stokje over te dragen, dankbaar dat we aan deze ontwikkeling hebben mogen bijdragen. We hebben alle vertrouwen dat het vervolg van die ontwikkeling bij het huidige bestuur in goede handen ligt.

14 april 2023, Marco Bik en Harry ten Caten

2. Jaarplan 2023

2.1 Verder in lerende organisaties

De VSO had in 2022 het jaarthema: 'Lerende organisaties; kennis als vermogen'. Dit thema stond centraal op het VSO congres op 23 juni 2022. Het congres gaf veel inspiratie en dat vormde de aanleiding om het jaarthema mee te nemen naar 2023.

Kennis is immers geen reep chocolade die je koopt of van iemand krijgt en zomaar op kunt eten. Kennis moet herkend, aanvaard en doorleefd worden. Het mooie is dat het nooit op is en oneindig deelbaar is. Het vergt nogal wat van de organisaties waarin professionals in onderzoek, beleid en uitvoering moeten samenwerken. Om dit potentieel goed te benutten is er de tijd en de wil voor nodig om te leren.

De vraag naar informatie neemt, met de nieuwe (complexe) opgaven waar gemeenten voor staan, steeds meer toe. En er is steeds meer data en (extern) onderzoek beschikbaar om uit te putten. Onderzoek en data helpen ons kennis te verwerven, maar bij een 'lerende organisatie' gaat het vooral ook over de 'kunde', tijd en ruimte die gegeven wordt om kennis eigen te maken om daarmee vervolgens maatschappelijke meerwaarde te kunnen creëren. Het gaat daarbij om de competenties van ambtenaren en de organisatiecultuur waarbinnen gewerkt wordt. Dit verdient meer aandacht.

De VSO wil ook dit jaar de leden helpen ontdekken waar binnen ieders organisatie kansen liggen. Ook in 2023 zullen we daarom voortborduren op het thema 'lerende organisaties'.

De kenniscultuur bij gemeenten verdient aandacht. Hoe zien wij als onderzoekers, maar ook anderen in de gemeente de functie van onderzoek en statistiek en van informatie- en datagedreven werken binnen de brede gemeentelijke context? De reden waarom onderzoek en datagedreven projecten niet altijd de aandacht krijgen die ze verdienen is niet zozeer het onderzoek of de technologie zelf, maar is eerder gelegen in het (gebrek aan) begrip van hoe deze manier van werken het best gebruikt kan worden om waarde te creëren voor de organisatie en de samenleving. Voor een goede inbedding zijn medewerkers nodig die succesvol de brug slaan tussen onderzoek, dataspecialisten en beleid / strategie, waardoor medewerkers beter in staat zijn de vertaling te maken tussen wat onderzoekers te bieden hebben en wat beleidsmakers en strategen nodig hebben.

Niet alleen zou ook het gemeentelijke beleid ontvankelijker moeten zijn voor kennis en beter moeten weten hoe dat goed te gebruiken bij het maken en uitvoeren van beleid. Daarnaast zou onderzoek meer 'servicegericht' moeten zijn in plaats van 'productgericht'. Het gaat minder om het onderzoek als zodanig maar meer om het gebruik (bij beleid, uitvoering, of in de samenleving).

Eigenlijk gaat het om ‘samen kennis maken’. Onderzoek maken en onderzoek gebruiken bij beleid niet als gescheiden trajecten zien, maar daarin samen optrekken. En dat vanuit het uitgangspunt welke kennis beleid nodig heeft om maatschappelijke impact te kunnen hebben.

Om als onderzoekers, beleidsmakers en strategen samen goed op te kunnen trekken, is het nodig dat je elkaar en elkaars werelden kent en dat je vroegtijdig en veelvuldig bij elkaars processen betrokken wordt. Je maakt (bijna) samen beleid en levert daarvoor samen de benodigde kennis. En natuurlijk vanuit je eigen rol, ook al wordt die soms wat ‘opgerekt’ ten opzichte van wat deze altijd is geweest.

Omdat veel maatschappelijke opgaven heden ten dage multidisciplinair en complex zijn en deze steeds vaker een interbestuurlijke afstemming vragen, wordt het netwerk van regionale en landelijke partners van steeds groter belang. De VSO wil binnen dit netwerk zichtbaar zijn en een wezenlijke en complementaire rol vervullen. Daartoe onderhouden we contacten met diverse kennispartners en denken we na over onze eigen positionering en bijdragen in dit kennislandschap. We ondersteunen onze leden zoveel mogelijk bij het vervullen van hun taak en de positie die zij daarbij innemen; lokaal, regionaal of zelfs landelijk. Samen optrekken en leren van elkaar staat daarbij centraal; tussen leden onderling en binnen het netwerk.

De kracht van de VSO is gelegen in:

- via de VSO zit je snel in een hecht netwerk
- je hoeft niet alleen het wiel uit te vinden
- samen onderzoek doen
- het levert inspiratie
- platform voor innovaties

- elkaar helpen met bijvoorbeeld gezamenlijke data inkoop
- vraagbaakfunctie
- professionalisering waaronder opleidingen.

2.2 Hoe gaan we dit thema invulling geven?

Naast dat we willen bevorderen dat gemeenten en provincies lerende organisaties zijn die zoveel mogelijk kennis vergaren en inzetten ten bate van de samenleving, proberen we als VSO ook zoveel mogelijk lerend te zijn. Een lerende organisatie wordt gekenmerkt door:

- een gedeelde visie
- een open cultuur van informatie delen
- teamleren-coproductie: samenwerken beleid, onderzoek, praktijk
- (samen) werken aan (persoonlijke) groei (vaardigheden, inzichten): ‘persoonlijk meesterschap’
- toepassen van feedback loops, leren van ‘fouten’, vragen stellen, reflectie (ook ten aanzien van reflecteren op bestaande vooronderstellingen -> nieuwe perspectieven)
- gebruik van intelligence, data, kennis
- gebruik van best practices, evidence based.

Om het thema ‘Verder in lerende organisaties’ in 2023 nader in te vullen, richten we ons als VSO de komende periode op de volgende onderwerpen:

1. Positionering en communicatie
2. Netwerk

3. Professionalisering vereniging en leden
4. Relatie bestuur, platforms en werkgroepen.

Ad 1. Positionering en communicatie

Doorontwikkeling VSO.Pleio

VSO.Pleio is binnen de vereniging het digitale platform om kennis met elkaar te delen en met elkaar in contact te zijn. In 2019 kreeg Pleio een nieuwe opzet en programmeeromgeving. Dit resulteerde erin dat bepaalde functionaliteiten niet goed meer werkten en er achterhaalde informatie op de site kwam te staan. Het in stand houden van het openbare VSONet.nl en een besloten website voor leden (VSO.pleio.nl) bleek bovendien niet doelmatig en niet te helpen bij het verbreden van ons netwerk. Om één en ander te verbeteren is een werkgroep in het leven geroepen. Deze heeft onder meer gewerkt aan de integratie van beide sites, een toegankelijker en gebruiksvriendelijker omgeving, het opschonen van content, een beter werkende zoekfunctie en een responsievere 'vraag en antwoord' functionaliteit in contacten tussen leden onderling. De werkgroep gaat in 2023 verder met het optimaliseren van VSO.pleio.nl.

Versterken van de (externe en interne) positionering

Oorspronkelijk werd uitgegaan van de doelstelling om via een congresbundel de 'legacy' van ons laatste congres: 'Kennis als vermogen: aan de slag in lerende organisaties' vast te leggen. In het begin van 2023 is een aantal sporen verkend hoe we een stap kunnen zetten in een betere positionering van de VSO in het algemeen en het inhoudelijk thema 'lerende organisaties' in het bijzonder. In plaats van bij voorbaat een focus op een congresbundel (of magazine) als uiting hiervan, is de ambitie geëvalueerd om tot een kennisdrager en positioneringsinstrument ter ondersteuning van onze leden in de diverse gemeenten te

komen. Het belang van informatiegestuurd werken en onderzoek wordt op de kaart gezet. De weg om tot zo'n strategisch communicatiedocument te komen, is zeker zo belangrijk als de uiteindelijke uiting zelf. De bedoeling is om te verkennen hoe we optimaal naar buiten toe kunnen treden. De ontvanger van deze boodschap kan de gemeentesecretaris zijn, een bestuurder, manager of welke collega dan ook. De bedoeling is om te komen tot een heldere visie en aansprekende boodschap. Hier nader invulling aan geven scherpt onze strategie en bestaansrecht als vereniging.

Ad 2. Netwerk

Portefeuilleverdeling en relatiebeheer

Binnen het bestuur hebben we ons portfolio aan contacten herzien en het accounthouderschap opnieuw toebedeeld aan de individuele bestuursleden. Het doel is om in de komende bestuursperiode onze strategische contacten opnieuw vast te stellen en een plan te maken hoe we deze contacten inzetten voor onze doelstelling. We zullen hierbij ook gebruik maken van de kennis en contacten van de diverse platforms. Om dit te bereiken wordt geïnvesteerd in een nieuw CRM systeem. Ofwel de manier waarop we als vereniging de relatie en interactie met onze (potentiële) relaties beheren.

Integratie openbare en besloten website VSO

Door de openbare en besloten website van de VSO te integreren, zijn we als VSO beter vindbaar en beter in staat actuele informatie te delen in een breder netwerk. Zie verder ook: 'Doorontwikkeling Pleio'.

Ad 3. Professionalisering vereniging en leden

Mastercourse

De werkgroep professionalisering heeft in opdracht van het bestuur een korte mastercourse ‘Samen onderzoek doen, samen beleid maken’ ontwikkeld. Deze is als pilot gehouden op 22 en 28 november 2022 in Utrecht. Tien onderzoekers mochten daar gratis aan deelnemen als ze een beleidsmedewerker zouden meenemen. De mastercourse heeft met succes plaatsgevonden voor deze doelgroep van twintig onderzoekers en beleidsmedewerkers. De pilot-mastercourse is opgezet om beleid en onderzoek beter te verbinden en daarmee de impact van onderzoek te vergroten en beleid met meer kennis te onderbouwen. Ook in 2023 zullen we de mastercourse aanbieden.

AVG

Samen met de Privacy Company heeft de VSO in 2023 een ‘Handboek AVG & statistisch onderzoek’ uitgebracht. Dit ter ondersteuning van leden. We willen binnen de VSO meer bevindingen met de AVG uit de praktijk gaan delen tussen leden. We volgen de ervaringen van leden in het werken met het handboek. Zo mogelijk leidt dit tot een extra bijeenkomst in het najaar.

Ad 4. Relatie bestuur, platforms en werkgroepen

Contact tussen bestuur en platforms

Het contact tussen bestuur en platforms willen we meer intensiveren. Van oudsher is van elk platform een bestuurslid lid en

neemt deel aan de bijeenkomsten. We kijken of we gedurende het jaar meer ontmoetingen kunnen organiseren tussen bestuur en platformvoorzitters/-secretarissen. Dit kan informeel zijn (meet and greet) en/of op basis van een inhoudelijk thema.

Samenwerking tussen platforms

Met bestuur en platforms willen we samen verkennen waar inhoudelijk samenwerkingsmogelijkheden liggen tussen platforms. Bijvoorbeeld:

- a. Brede Welvaart (Economie en BOS);
- b. Energie (Wonen en Fysiek);
- c. Nationaal programma Leefbaarheid en Veiligheid (Wonen en L&V);
- d. Circulair (Fysiek en Economie).

3. Jaaroverzicht 2022

3.1 Strategisch thema 2022

Het strategisch thema van 2022 was Lerende organisaties. Daarvoor zijn vijf speerpunten benoemd, die hieronder worden toegelicht:

1. Impuls geven aan kennisontwikkeling en het leervermogen van onze leden;
2. Impuls geven aan kennisuitwisseling: het faciliteren en stimuleren van het oppakken van actuele gemeentelijke opgaven door VSO-leden;
3. Het bevorderen van meer samenwerking en kennisuitwisseling tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en lokale, regionale en nationale (kennis)partners;
4. Betekenisvolle informatie en kennis vergaren en produceren door onder meer nieuwe technieken toe te passen en nieuwe data te (laten) ontsluiten en gebruiken;
5. Professionalisering: leden - onderzoekers maar ook beleidsmedewerkers en strategen.

Ad 1. Impuls geven aan kennisontwikkeling en het leervermogen van gemeenten

VSO-congres: Aan de slag in lerende organisaties

Onderzoekers en statistici, maar ook strategen, beleidsmedewerkers en organisatieadviseurs van lokale overheden uit het hele land troffen elkaar op 23 juni 2022 in Utrecht op het congres van de Vereniging voor Statistiek en Onderzoek. Na twee jaar elkaar vooral online gesproken te hebben, was het weer hoog

tijd elkaar 'live' te ontmoeten. Naast ontmoeten was ook inspireren een centraal thema. Bovendien willen we dat de opbrengst van het congres ook wordt vastgelegd. Daar zitten we nog midden in met verdere verdieping van het thema in een 'tastbaar' resultaat. In het programma kreeg het jaarthema Lerende organisaties bijzondere aandacht. Joep van Deudekom leidde ons op een leuke manier door de dag. Keynote speakers Mathieu Weggeman en Caroline Nevejan vertelden 's ochtends wat het betekent om te werken in en bij te dragen aan een lerende organisatie.

Het middagprogramma bestond uit twee rondes met twee seminars en acht workshops. Het VSO congres was toegankelijk voor iedereen die voor de overheid of een non-profit kennisinstelling werkt; breder dus dan de traditionele doelgroep van onderzoekers. Een lerende organisatie is immers afhankelijk van samenwerking tussen de verschillende bloedgroepen daarbinnen.

Hoewel de inhoud van het programma door de deelnemers – ook in de evaluatie – zeer positief werd beoordeeld, werd vooral duidelijk dat de VSO-leden erg blij waren elkaar weer in het echt te kunnen treffen rondom leuke én nuttige onderwerpen. Verslagen en presentaties zijn te vinden op www.vsocongres.nl.

VSO.Pleio

In 2022 is werkgroep Pleio bezig geweest met de ontwikkeling van een nieuwe pleio deelsite die het mogelijk moet maken om nog beter met elkaar in contact te komen en zo van elkaar te leren.

AVG handboek

Begin 2023 is het AVG handboek gepresenteerd dat de VSO heeft laten opstellen voor haar leden. Het staat vol met praktische tips en achtergrondinformatie bij de gemeentelijke (statistische) onderzoekspraktijk.

Strategische partners

Voor een beschrijving van de strategische contacten zie paragraaf 4.3.

Ad 2. Impuls geven aan kennisuitwisseling

Via meerdere lijnen is getracht om hier invulling aan te geven.

- In het verlengde van het lerend vermogen hebben we getracht een impuls te geven aan de kennisuitwisseling en daarmee VSO-leden te faciliteren en stimuleren om actuele gemeentelijke opgaven aan te pakken. Maatschappelijke vraagstukken worden steeds complexer en kennen vaker zowel een lokale, regionale als nationale dimensie. Overheidstaken worden steeds meer gedecentraliseerd. Opgaven zijn steeds vaker domein overstijgend. Samenwerking en verbinding tussen lokale, regionale en nationale spelers (beleidsmedewerkers, externe professionals, onderwijsinstellingen) wordt steeds belangrijker. En daarmee is ook belangrijk dat we van elkaar leren en samen verder komen.
- We hebben het afgelopen jaar meer niet-leden op VSO.pleio toegelaten om zo de kennisdeling te verbreden en intensiveren en om 'samen kennis te maken'.
- Ook de vele POP UP's (Platform Overstijgende Pop up Urban Pilots) hebben bijgedragen aan meer kennisuitwisseling met andere organisaties. De organisatie was vaak in handen van een platform samen met een externe partij. Bezoekers van de bijeenkomsten zijn niet louter gemeentelijk onderzoekers.
- Voor ons congres hebben we geprobeerd om ook van buiten de VSO bezoekers aan te trekken, onder andere door via andere

kanalen te adverteren (VNG, Platform 31, Binnenlands Bestuur, LinkedIn) en door beleidsmedewerkers en personeelsfunctionarissen binnen gemeenten uit te nodigen.

- In de platforms staat kennisdeling en leren van elkaar centraal. Een uitgebreid verslag van de activiteiten van de platforms staat in paragraaf 3.2.

Ad 3. Het bevorderen van meer samenwerking en kennisuitwisseling

Het gaat om samenwerking tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en lokale, regionale en nationale (kennis)partners. We ondersteunen en streven naar een beter functionerende kennisinfrastructuur, waarbij ook de landelijke kennisinstellingen hun kennis en data beter ontsluiten ten behoeve van gemeenten. Dit benadrukken we in onze gesprekken met strategische kennispartners, zowel landelijk als regionaal.

Veluweberaad wordt PLeK

Ter versterking en verbreding van ons netwerk waren we aangesloten bij de initiatiefgroep van het Veluweberaad, een overleg van collega's van diverse ministeries en landelijke uitvoeringsorganisaties rondom de grote maatschappelijke opgaven in het fysiek domein.

De klankbordgroep van het Veluweberaad is overgegaan in een klankbordgroep PLeK (Professionalisering van Leer- en Kennisnetwerken leefomgeving (PLeK)). Er is een kwartiermaker (Friso Coumou) aangesteld. De klankbordgroep heeft daarmee ook een andere rol gekregen. De VSO is nu nog als agenda lid in deze klankbordgroep vertegenwoordigd.

Ad 4. Betekenisvolle informatie en kennis vergaren en produceren

De samenwerking van data scientists binnen de Expertisegroep Data science van VNG en VSO is een mooi voorbeeld van hoe we

met elkaar kennis maken en delen. Data scientists van meerdere gemeenten zijn hierbij betrokken. Vanuit de expertisegroep is een creathon georganiseerd (zie ook 3.2). Deze krijgt mogelijk een vervolg in de vorm van het hackaton in 2023, waarbij de idee-concepten uit de creathon met data worden uitgewerkt en getoetst.

Ad 5. Professionalisering

De werkgroep professionalisering heeft in opdracht van het bestuur een korte mastercourse ontwikkeld, die als pilot is gehouden op 22 en 28 november 2022 in Utrecht. Tien koppels van onderzoekers en beleidsmedewerkers namen eraan deel. De pilot-mastercourse is opgezet om beleid en onderzoek beter te verbinden en daarmee de impact van onderzoek te vergroten en beleid met meer kennis te onderbouwen.

De evaluatie leerde ons dat de mastercourse erg goed is bevallen en aan de verwachtingen voldoet. De mastercourse zal in 2023 weer gehouden worden. Het bestuur vindt het van belang om deze mastercourse als intrinsiek onderdeel van het VSO-lidmaatschap en ter professionalisering van de leden aan te bieden.

Kennis is de expertise hebben om ervaringen, feiten en onderzoek te kunnen duiden en dat te verwerken (bijvoorbeeld in een beleidsvoorstel of in de uitvoering). Het gaat ook om tijd en ruimte krijgen en nemen om dat te kunnen doen. En ook om een cultuur waarbij er ruimte is voor tegenspraak, ruimte voor vooruitdenken, voor het kunnen maken van fouten en daarvan leren.

Eigenlijk gaat het om ‘samen kennis maken’: door onderzoek maken en onderzoek gebruiken bij beleid niet als gescheiden trajecten te zien, maar daarin samen op te trekken. En dat vanuit het uitgangspunt welke kennis beleid nodig heeft om maatschappelijke impact te kunnen hebben.

Om samen goed op te kunnen trekken, is nodig dat je elkaar en elkaars werelden kent en dat je vroegtijdig en veelvuldig bij elkaars processen betrokken wordt. Je maakt (bijna) samen beleid en levert daarvoor samen de benodigde kennis. En natuurlijk vanuit je eigen rol, ook al wordt die soms wat ‘opgerekt’ ten opzichte van wat die altijd is geweest.

3.2 VSO platforms en werkgroepen

Hier volgt een overzicht van de activiteiten van de platforms en werkgroepen in 2022 en hun plannen voor 2023. In het afgelopen jaar hebben alle POP UP activiteiten (Platform Overstijgende Pop up Urban Pilots) plaatsgevonden binnen de platforms. Al dan niet in samenwerking met externe partijen. Om die reden worden de POP UP's hier bij de platforms beschreven. De POP UP bijeenkomsten waren overigens veelal digitaal.

Platform Fysiek

Voor het VSO congres op 23 juni heeft het Platform Fysiek twee workshops georganiseerd. In de workshop ‘Draagvlakonderzoek energietransitie’ ging Lydia Geijtenbeek, senior data scientist CBS en Coördinator RDC Schagen, in op een onderzoek van het CBS naar besparingsbereidheid en andere energieopvattingen. In de workshop ‘Monitoring en beleid’ gaven Floris de Jong en Marijn van Asseldonk, adviseur-onderzoekers bij Het PON & Telos een toelichting op de monitoringspraktijk.

Op 6 oktober organiseerde Platform Fysiek een bijeenkomst in Utrecht. Marijn van Asseldonk en Marjolein van Drunen van Het PON & Telos gingen in op energiearmoede met recente onderzoeken en actuele cijfers. Hermine Molnár-in 't Veld, statistisch onderzoeker van het CBS presenteerde over het Onderzoek Klimaatverandering en energietransitie: opvattingen en gedrag van Nederlanders in 2020.

Mogelijke onderwerpen platform Fysiek in 2023

Mogelijke thema's: CBS Gezondheidsenquête, gezonde verstedelijking, deelvervoer, Groen en gebruik, Brede Welvaart, Meten en beïnvloeden van de Modal Split, PON met Monitor Duurzame gemeenten.

Platform Wonen

In 2022 heeft het Platform Wonen een workshop georganiseerd voor het VSO-congres over kwetsbare groepen (WoonZorgwijzer) en veerkracht van wijken (corporaties); Hoe kan onderzoek helpen bij beleidskeuzes? Kees Leidelmeijer van In.Fact.Research gaf een presentatie en ging in op vragen.

Op de platformbijeenkomst van 5 mei zijn er twee onderwerpen besproken: Het onderzoek ten behoeve van de opkoopbeschermingsregeling in diverse gemeenten en een verdiepend onderzoek over leefbaarheid in relatie tot kamerbewoning in Den Haag. Niels Ensink en Sanne Stam van RIGO gaven een toelichting.

Op de platformbijeenkomst van 13 oktober gaf Michel Ligtle van Vereniging Eigen Huis een presentatie over het Woonwensenonderzoek onder eigen huisbezitters. Wim Faessen (ABF) gaf een presentatie over wonen met zorg.

Mogelijke onderwerpen 2023

Woononderzoek van CBS, druk op sociale woningmarkt, Wonen voor Ouderen, onderzoek ontwikkelingen particuliere verhuur, (on-)mogelijkheden projectontwikkeling anno 2023, evaluatie van opkoopbeschermingsregeling, gemeentelijke Duurzaamheidsindex Drechtsteden, excursie naar het Haarlemse Ramplaankwartier (aardgasvrije wijk).

Platform BOS

In 2022 heeft Platform BOS drie bijeenkomsten georganiseerd, waarvan twee in afstemming met externe partners. Daarnaast heeft het platform bijgedragen aan het VSO-congres met een workshop over datacoaches.

Op 8 juni organiseerde Movisie vanuit het Verbetertraject Toegang een online werkbijeenkomst voor gemeenten rond het monitoren van ervaringen van inwoners. Uit deze bijeenkomst is een leerkring ontstaan rond de cliëntervaringsonderzoeken Wmo en Jeugdhulp.

Op 30 juni organiseerde Expertisepunt Basisvaardigheden in Utrecht een kennisatelier met als thema Zeggenschap en basisvaardigheden: de ervaring van inwoners centraal. Er is gekeken naar het ophalen van de ervaringen van inwoners op een minder talige manier. Het Vertelpunt Vele Handen uit gemeente Peel en Maas, en social design bureau We Are Social Rebels lieten elk een project zien waarin zij de ervaringen van inwoners ophalen. Er is gesproken over de waarde en positie van verhalen in onze samenleving.

Op 24 november organiseerde platform BOS een bijeenkomst over kansenongelijkheid. Het dashboard ongelijkheid van de regio Amsterdam is een project van Erasmus Universiteit Rotterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam in samenwerking met Kenniscentrum Ongelijkheid. Helen Lam en Bastian Ravesteijn lieten het interactieve dashboard ongelijkheid in cijfers zien.

Mogelijke onderwerpen platform BOS in 2023

In Tilburg is gestart met impactgericht subsidiëren in het sociaal domein. De gemeente Tilburg en Tilburg University werken aan een gezamenlijk onderzoeksprogramma op het gebied van brede welvaart. Hier komen mogelijke onderzoeken uit voort die interessant zijn voor het platform.

Platform Economie

In 2022 heeft Platform Economie één bijeenkomst georganiseerd. De bijeenkomst op 13 april had als thema Spanning op de arbeidsmarkt. Jeroen Meuwissen van onderzoeksbureau Etil besprak het thema aan de hand van het dashboard ArbeidsmarktInZicht.

Jeroen van den Berg van het UWV ging in op de methodiek die het UWV gebruikt voor hun veelgebruikte spanningsindicator en voor het definiëren van kansrijke beroepen. Ook vertelde hij over het dashboard skills en beroepen dat bij het UWV in ontwikkeling is.

Mogelijke onderwerpen platform Economie 2023

De volgende thema's staan op het lijstje: krapte op de arbeidsmarkt, bedrijvendynamiek, duurzaamheid en energie / circulaire economie, faillissementen ook in verband met steunmaatregelen, bijhouden van bezoekersaantallen.

Platform Leefbaarheid en Veiligheid

In 2022 heeft Platform Leefbaarheid & Veiligheid vier online bijeenkomsten georganiseerd.

Open data van de politie: Op 8 februari gaf Rik Geven een toelichting op de beschikbare data en gebruiksmogelijkheden voor gemeenten. Daarna ging het gesprek over de eventuele aanvullende wensen die leven bij gemeentelijke onderzoekers.

Veiligheidsmonitor: Op 7 maart gaf ABF Research een presentatie over de totstandkoming van de Veiligheidsmonitor en I&O Research presenteerde over de vernieuwingen in de Veiligheidsmonitor.

Leefbaarometer: Op 30 juni presenteerden Jornt Mandemakers (AtlasResearch) en Kees Leidelmeijer (InFact) het vernieuwde instrument en de resultaten van de laatste meting.

Simon Bakker (ministerie van BZK) gaf een toelichting over het gebruik van de Leefbaarometer door de rijksoverheid en de betekenis voor het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

Vanuit dit platform is in december 2022 een overleg gestart over de nieuwe eisen voor oversampling, met als doel een brief aan de Raad voor de Veiligheidsmonitor.

Mogelijke onderwerpen platform Leefbaarheid en Veiligheid 2023
Straatintimidatie, draagkracht en draaglast in wijken, monitoring van het nationaal programma leefbaarheid & veiligheid, vertrouwen en veiligheid in de wijk, inzicht in polarisatie en maatschappelijke onrust.

Platform Statistiek & Data science

In 2022 heeft Platform Statistiek & Data science vier bijeenkomsten georganiseerd.

Dat begon op 27 januari met de online bijeenkomst 'Open CBS Geo Data, juist ook voor gemeenten'. Bart Wezeman van het CBS liet zien welke ruimtelijke informatie het CBS beschikbaar stelt via PDOK. Ronald Zwets liet toepassingen van CBS data zien aan de hand van Geoportaal Gemeente Assen.

Op 21 april was de 58ste bijeenkomst van platform Statistiek & Data science. Deze online bijeenkomst stond in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen. Ling-Po Shih en Tiny Barneveld – Willemsen (gemeente Utrecht) gaven een presentatie over de rol van data science bij het bepalen van stembureaulocaties. Josse de Voogd, electoraal geograaf gaf een presentatie over de politieke kaart van Nederland.

Op 6 oktober organiseerde de VNG Realisatie - Expertisegroep Data science samen met platform Statistiek & Data science de Creathon 'Hoe houden we de middenklasse in de stad?'. Dit was een dag in Utrecht voor 'multidisciplinair samenwerken in een snelkookpanconstructie' met als opdracht: maak een recept voor de woonuitdaging van de middenklasse in de stad.

Op 13 oktober vond de 59ste bijeenkomst van platform Statistiek & Data science plaats in Utrecht. Ruth Stoffels gaf een terugkoppeling over verbetering van respons op steekproeven bij een aantal gemeenten. Daarna gaf Jan Mol van het CBS een presentatie over SES-WOA scores op buurt- en wijkniveau. Tom Pots van gemeente Zaanstad gaf een presentatie over datagestuurd werken; hoe kom je van een idee tot concrete resultaten.

Nieuwe indeling bevolking

Het CBS heeft een nieuwe indeling gemaakt van de bevolking naar herkomst van het individu. Deze indeling wordt vanaf 2022 geleidelijk ingevoerd. Binnen het platform hebben een paar leden zich gebogen over het opstellen van de nieuwe syntax volgens de richtlijnen van het CBS.

Mogelijke onderwerpen Platform Statistiek & Data science 2023

Programmeren met R, werken met een datawarehouse en responsverhoging van steekproeven zijn onderwerpen die op de agenda staan.

Platform Strategie & Bedrijfsvoering

In 2022 heeft Platform Strategie & Bedrijfsvoering één bijeenkomst georganiseerd en twee workshops voor het VSO-congres.

De platformbijeenkomst vond plaats op 31 maart in Utrecht, aansluitend op de algemene ledenvergadering van de VSO. Frank-Jos Braspenning, strategisch adviseur van gemeente Houten gaf een

presentatie over het VSO thema 'Lerende Organisaties'. Hij richtte de aandacht eerst op de theorie: wat is een lerende organisatie eigenlijk en wat zegt de vakliteratuur erover? Daarna werd aan de hand van drie vragen besproken wat het betekent voor de eigen werkprijktijk om een lerende organisatie te zijn.

De geplande workshops op het VSO congres waren: 'Leren van lastige problemen' van O&S Almere en 'Design Thinking' van O&A Utrecht. Deze laatste kon wegens omstandigheden helaas geen doorgang vinden.

Mogelijke onderwerpen Platform Strategie & Bedrijfsvoering 2023

In 2023 staat een workshop over Design Thinking op de agenda. Het jaarthema Lerende organisaties wordt in 2023 verder uitgediept.

Werkgroep Bevolkingsprognose

Op 20 januari had de werkgroep Bevolkingsprognose een online bijeenkomst. Die begon met een rondje langs de velden, daarna werd gesproken over het onderwerp 'van GBPRO naar internetapplicatie'. Gastspreker Andries de Jong presenteerde over voorbereidingen van nieuwe regionale prognoses CBS/PBL 2022 en afbakening van institutionele adressen (idem voor studentenwoningen).

Bijeenkomst Huishoudensstatistiek

Eveneens op 20 januari is een online bijeenkomst Huishoudensstatistiek georganiseerd. Er is behoefte aan meer afstemming en borging van de methodiek bij gemeenten. Op deze bijeenkomst is geïnventariseerd wie een huishoudensstatistiek bijhoudt. Collega's weten elkaar na deze bijeenkomst beter te vinden.

SWING gebruikersgroep

Op 17 november kwam gebruikersgroep SWING bijeen waarbij nieuwe ontwikkelingen binnen SWING zijn besproken. ABF gaf

instructie over de werking van de nieuwe beheeromgeving van SWING Mosaic.

Werkgroep Professionalisering

De werkgroep professionalisering heeft in 2022 een mastercourse ontwikkeld die in het najaar is gehouden. De werkgroep organiseert in 2023, in het najaar, weer een mastercourse om de onderzoeker en beleidsmedewerker dichter bij elkaar te brengen.

Gebruikersgroep Analyzer

De Analyzer gebruikersgroep is opgericht om kennis en informatie uit te wisselen rondom het softwareprogramma Analyzer. In 2022 is de gebruikersgroep niet bijeengekomen.

Werkgroep Pleio

Zie paragraaf 3.3.

3.3 VSO websites

VSONet.nl

Op VSONet.nl, de openbare website van de VSO wordt toegelicht wat de VSO doet en waarom. Er is informatie te vinden over de voordelen van VSO lidmaatschap, de leden van het VSO-bestuur, officiële documenten en publicaties, de VSO-platforms, de 78 VSO-leden en de kennispartners op het gebied van onderzoek en beleid. Er worden ook vacatures bij gemeenten op VSONet.nl gepubliceerd. In 2022 is VSONet.nl gemiddeld 225 keer per maand bezocht.

VSO.pleio.nl

De VSO heeft sinds 2011 een eigen ledenwebsite op open source platform Pleio.nl. VSO.pleio.nl is dé plaats waar bijeenkomsten worden aangekondigd, nieuws wordt gedeeld en vacatures bekend worden gemaakt. Maar bovenal is VSO.pleio.nl de plek waar leden elkaar online treffen en elkaar verder helpen door actief informatie met elkaar uit te wisselen. In 2022 is VSO.pleio.nl 7.660 keer bezocht. Op 31 december 2022 telde VSO.pleio.nl 512 gebruikers.

Werkgroep Pleio heeft zich in de afgelopen periode gericht op het optimaliseren van VSO.pleio en het integreren met de publieke website VSONet.nl, zodat er uiteindelijk één actieve VSO website komt.

Uit onderzoek bleek dat veel gebruikers hun notificaties hadden uitstaan. Dit kwam de interactiviteit niet ten goede. Pleio Support heeft de profielinstellingen van alle gebruikers gereset waardoor zij standaard weer alle notificaties van groepen per e-mail ontvangen plus een dagelijks overzicht van nieuwe content per e-mail.

De werkgroep heeft de routing met pull down menu's verbeterd met terminologie die duidelijk is en die de lading dekt. Met name 'Vraag en Antwoord' is een vitaal onderdeel van VSO.pleio dat goed wordt gebruikt.

Het bestuur gaat voor in het delen en plaatsen van zoveel mogelijk interessante content en daagt anderen uit dit ook te doen. De gecombineerde website (publieke en ledenwebsite) wordt gelanceerd in het voorjaar van 2023.

4. Belangenbehartiging

4.1 Handreiking AVG

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: "AVG") in werking getreden. Deze wet geeft regels voor de verwerking van persoonsgegevens. Het gaat hierbij om de verplichtingen die gelden voor verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers naast nog de rechten van respondenten (natuurlijke personen over wie persoonsgegevens worden vastgelegd). Uiteraard had dit ook consequenties voor VSO-leden. Aanvankelijk zat de VSO op het spoor om samen met Data & Insights Network (voorheen MOA) en VBO tot een gezamenlijke gedragscode te komen. Dit heeft zelfs geleid tot een concept Gedragscode Statistisch onderzoek 2021 en Addendum Passantentellingen. In het voorjaar van 2021 heeft echter de Autoriteit Persoonsgegevens geadviseerd deze niet in te dienen. En ook kwam het besef dat vanwege het ontbreken van een bevoegdheid in de statuten van VSO het juridisch niet mogelijk was aan te sluiten bij een dergelijke gedragscode.

Dit heeft ons tot het inzicht gebracht om onze leden dan op een andere manier hierin te ondersteunen en we hebben in de loop van 2022 dan ook een opdracht verstrekt aan Privacy Company om met een bruikbare handreiking te komen voor alle VSO-leden met handzame kaders en praktische handvatten om statistisch onderzoek met persoonsgegevens op een zorgvuldige en verantwoorde manier binnen de regels van de AVG te kunnen uitvoeren. Om te waarborgen dat deze handreiking goed aansluit bij het werk van onze leden is er een speciale Begeleidingsgroep

AVG opgesteld die kritisch heeft meegelezen in de conceptversies in een paar hiervoor georganiseerde sessies.

De begeleidingsgroep AVG bestond uit:

- Judith Buuron, Afdelingshoofd Onderzoek, gemeente Eindhoven
- Emmy Koster, Informatiemanager, gemeente Utrecht
- Gooitske Marsman, Coördinator Analyse en Intelligence, gemeente Helmond
- Dymphna Meijneken, Teammanager O&S, gemeente Amersfoort
- Jos Quist, dataspecialist kennispunt Twente

Dit heeft geleid tot het Handboek AVG & statistisch onderzoek dat voor iedereen is te downloaden op de website van de VSO. Door het volgen van dit Handboek bij het verrichten van statistisch onderzoek worden nadelige gevolgen en de risico's zoveel als mogelijk beperkt of uitgesloten.

Geen lid meer van Beroepscommissie

Tot begin 2023 heeft de VSO zitting gehad in een Beroepscommissie die is gekoppeld aan de oude gedragscode voor Onderzoek en Statistiek, die de VSO samen met Data & Insights Network en VBO in 2010 had ingesteld. Omdat inmiddels duidelijk is dat de VSO een nieuwe gedragscode op basis van de AVG niet aan haar leden kan opleggen, is de VSO in het voorjaar van 2023 ook formeel uit de Beroepscommissie

gestapt. We danken Gooitske Marsman (gemeente Helmond) voor haar zitting in de commissie in de afgelopen jaren.

4.2 Databronnen

Naast het delen van kennis is bij het gezamenlijk aanschaffen van data vaak ook nog sprake van kostenvoordeel en de betere mogelijkheid tot vergelijken. Dit geldt met name voor de aankopen bij het CBS.

Ook dit jaar zijn weer centraal Integrale Regionale Inkomensgegevens van het CBS ingekocht ten behoeve van een groot aantal deelnemers. Paul de Graaf heeft namens de VSO de datalevering IIV 2019/2020 verzorgd voor in totaal 196 gemeenten (waaronder 66 VSO-leden).

Ook zijn Kinderopvang en kindertoeslag gegevens (KOT) ingekocht bij het CBS. Dit is een dataset met informatie over het aantal kinderen in de kinderopvang, de opvanguren en het aantal huishoudens dat gebruik maakt van kinderopvang, uitgesplitst naar diverse kenmerken.

CBS Beleidsstatistiek heeft in november 2022 deel 1 gestuurd van de tabellen set Kinderopvangtoeslag in 45 gemeenten 2021: Aantal uren, kinderen en huishoudens. In maart 2023 is deel 2 geleverd.

Een derde centraal ingekochte set betrof Verhuisbewegingen 2017 – 2020, die inzicht verschaft in de omvang en richting van verhuisstromen tussen de eigen gemeente en andere gemeenten, en binnen de eigen gemeente met daarbij ook de vermelding van kenmerken van de verhuizende inwoners. Hieraan hebben 30 gemeenten en drie regionale samenwerkingsverbanden (bestaande uit meerdere gemeenten) meegedaan met de centrale inkoop.

Een dataset die kosteloos is verstrekt door het UWV aan alle leden betrof een bestand met GWU en WW gegevens per buurt. Deze dataset liep via het platform Statistiek & Datascience.

4.3 Strategische contacten

De VSO werkt met verschillende partijen samen. Zowel vanuit het bestuur als vanuit de platforms.

VNG Realisatie

VNG Realisatie, onderdeel van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), ondersteunt gemeenten bij hun informatievoorziening en dienstverlening. Data ontsluiting voor gemeenten is hierbij een belangrijk aandachtspunt, evenals ondersteuning bij meer datagedreven te werken. De Data science Hub van VNG Realisatie heeft samen met gemeenten de expertgroep Data science opgericht. Daarin zitten data scientists, onderzoekers en beleidsmedewerkers die hun kennis en ervaring delen. Ook inventariseren zij vernieuwende methoden en technieken. Het platform Statistiek & Data science en verschillende VSO-leden zijn hierbij aangehaakt. In 2021 heeft de samenwerking verder vorm gekregen en is VSO samen met VNG organisator van de expertise groep. In 2022 is vanuit de expertise groep een creathon georganiseerd met als thema 'Hoe houden we de middenklasse in de stad' (zie 3.2).

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Een goede relatie tussen het CBS en de VSO is van strategisch belang. Dit belang lijkt wederzijds, aangezien het CBS bij alle platforms is aangehaakt. Het VSO bestuur onderhoudt op verschillen onderwerpen contacten met het CBS. Zo zijn er contacten over de publicatie van data op wijk- en buurtniveau en is

er gezamenlijke inkoop van data. Ook op specifieke actuele thema's wordt de VSO soms geraadpleegd.

Binnen een aantal gemeenten of regionale samenwerkingsverbanden zijn CBS Urban Data Centers (UDC's) actief. Een UDC is een samenwerkingsverband tussen CBS en gemeente(n) waarbij de verbinding wordt gelegd tussen CBS-bestanden en -expertise met de aanwezige gemeentelijke bestanden, expertise, kennis en processen.

Op 27 januari organiseerde het CBS samen met platform Statistiek & Data science een online POP UP 'Open CBS Geo Data, juist ook voor gemeenten'.

Nationale kennisinstellingen

De afgelopen jaren hebben we nadrukkelijk de samenwerking opgezocht met de Rijkskennisinstellingen (RKI's). Hiermee onderstrepen we het belang dat we als VSO hechten aan het verbinden en afstemmen van lokale kennis- en leerbehoeften met de kennis van de nationale kennisinstellingen.

Met partijen als Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) onderhouden we nauwe contacten over onderzoeksprogrammering en kennisuitwisseling. Het PBL is een goed voorbeeld van een landelijke kennisinstelling die erg bezig is met de impact van haar kennis, en daarmee een inspiratiebron. Het SCP wil in 2023 met de VSO verkennen hoe we elkaar kunnen helpen bij het vergroten van de lokale impact van de nationale (= SCP) kennis. Hoe dat er precies gaat uitzien, weten we nog niet.

De VSO heeft in november 2022 deelgenomen aan een bijeenkomst over de werkagenda van het SCP en in het bijzonder van het programma Lokaal, het Sociaal Domein en de kracht van de lokale verzorgingsstaat. Er is onder meer gesproken over de raakvlakken

tussen het sociaal domein en het fysiek domein. Dit thema gaat het SCP in de loop van 2023 nader verkennen en het zal in 2024 verder worden uitgewerkt. Daarnaast is gesproken over andere wenselijke accenten binnen het programma en welke andere maatschappelijke opgaven prioriteit zouden moeten krijgen en waarom.

Het PBL zal een minisymposium verzorgen op de ALV van 2023 waarin ze de nieuwe Ruimtelijke verkenning 2050 zullen toelichten.

Platform 31

In 2022 zijn de contacten met Platform 31 beperkt geweest. In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 waren de contacten redelijk intensief. Ten bate van de verkiezingen, lokale partijen en voor de gemeenten ten bate van de overdrachtdossiers en als bron bij het opstellen van de nieuwe coalitie- en bestuursakkoorden, heeft Platform 31 in het najaar van 2021 een nieuwe trendanalyse uitgebracht: 'Herstel en perspectief in tijden van transitie' (Platform31 | kennis en netwerk voor stad en regio - Stedelijke trends en opgaven voor 2022 e.v.). De VSO maakte deel uit van de begeleidingscommissie (bestaande uit G40- en de M50-gemeenten) die voor dit doel was ingesteld. De studie zet relevante trends en ontwikkelingen voor gemeenten op een rij én geeft een overzicht van de opgaven waar gemeenten voor staan, plus kansen, denk- en oplossingsrichtingen.

Data & Insights Network en VBO

De VSO werkt samen met Data & Insights Network (voorheen MOA, een vereniging van bedrijven en instellingen die zich bezighouden met Marketing Research en Marketing Intelligence), en de VBO, een brancheorganisatie van bureaus en instituten die beleidsonderzoek doen. Er is regulier overleg tussen bestuursleden van de drie partijen. De afgelopen jaren is met beide organisaties gewerkt aan een uitwerking van de AVG. Dit heeft niet geleid tot een gezamenlijk product, maar we hebben daarin wel veel van elkaar

geleerd. Leden van de drie organisaties kunnen veelal tegen gereduceerde tarieven deelnemen aan elkaars opleidingen en congressen.

5. Organisatie

5.1 Leden

Per 1 januari 2023 heeft de VSO 78 leden. Het leeuwendeel wordt gevormd door de 63 gemeentelijke onderzoeksbureaus. Verder zijn er 5 gemeentelijke samenwerkingsverbanden en 10 provinciale organisaties lid van de VSO.

5.2 Platforms en werkgroepen

In 2022 waren er binnen de VSO zeven platforms, drie werkgroepen en twee gebruikersgroepen actief.

- Platform BeleidsOnderzoek Sociaal (BOS)
- Platform Economie
- Platform Fysiek
- Platform Leefbaarheid & Veiligheid
- Platform Statistiek & Data science
- Platform Strategie & Bedrijfsvoering
- Platform Wonen
- Werkgroep Bevolkingsprognose
- Werkgroep Professionalisering
- Werkgroep Pleio
- Gebruikersgroep Enalyzer
- Gebruikersgroep SWING

5.3 Bestuur

Het bestuur van de VSO heeft een dagelijks bestuur, bestaande uit een voorzitter, secretaris en penningmeester, aangevuld met drie

algemene bestuursleden. Ieder bestuurslid heeft een eigen portefeuille en fungeert als contactpersoon voor een platform. In 2022 bestond het bestuur uit:

- Inge Bakker, voorzitter tot 1 mei 2022
- Harry ten Caten, penningmeester en voorzitter ad interim vanaf 1 mei 2022
- Hans van Hastenberg, secretaris
- Marco Bik, lid
- Frank-Jos Braspenning, lid
- Ton van Gestel, lid

5.4 Ondersteuning

In 2022 is de VSO weer administratief, secretariaal en organisatorisch ondersteund door bureau Malta & de Keyzer, op de volgende onderdelen:

- De praktische organisatie van het VSO-congres op 23 juni
- De secretariale ondersteuning van het VSO bestuur (vergaderingen en dagelijkse gang van zaken)
- De ondersteuning van de VSO platforms (bijeenkomsten van agendagroepen en platforms)
- Beheer, gebruikersondersteuning en ontwikkeling van de websites VSONet en VSO.pleio
- De financiële administratie van de VSO en de boekhoudkundige ondersteuning van de penningmeester
- De ledenadministratie en het relatiebeheer van de VSO.

6. Financiën

In dit hoofdstuk legt het bestuur van de Vereniging voor Statistiek en Onderzoek verantwoording af voor het gevoerde financieel beleid in het boekjaar 2022.

6.1 Balans

Bezittingen/Vorderingen			Schulden/Vermogen		
	1-1-2022	31-12-2022		1-1-2022	31-12-2022
Liquide middelen	€ 192.300,75	€ 161.272,05	Eigen vermogen	€ 164.629,04	€ 127.442,79
Kas	€ 125,00	€ 275,00			
Debiteuren	€ 2.0222,88	€ 0,00	Crediteuren	€ 5.381,75	€ 23.042,13
Nog te ontvangen opbrengsten	€ 1.947,03	€ 0,00	Nog te betalen kosten	€ 26.384,87	€ 11.062,13
Totaal	€ 196.395,66	€ 161.547,05		€ 196.395,66	€ 161.547,05

Toelichting

Liquide middelen

De VSO beschikte in 2022 over twee bankrekeningen: een rekening courant bij de Triodosbank en een spaarrekening bij de ASN Bank. De saldi per begin en einde boekjaar staan hieronder vermeld.

Rekening	Saldo 01-01-22	Saldo 31-12-22
Triodos rekening courant	€ 83.146,70	€ 52.166,97
ASN Spaarrekening	€ 109.154,05	€ 109.105,08
Totaal	€ 192.300,75	€ 161.272,05

Kas

Het secretariaat houdt een aantal VVV-cadeaubonnen op voorraad. Deze zijn bedoeld als attentie voor sprekers tijdens (platform-) bijeenkomsten. Het kasbedrag staat gelijk aan de waarde van de cadeaubonnen op voorraad per 1 januari 2022 en 31 december 2022. Op 31 december waren nog 11 VVV bonnen à € 25,00 in kas, samen dus goed voor € 275,00.

Debiteuren en nog te ontvangen opbrengsten

Op 31 december 2022 stonden er geen vorderingen open en was er geen sprake van nog te ontvangen opbrengsten.

Eigen vermogen

Op 1 januari 2022 bedroeg het eigen vermogen € 164.629,04. Het eigen vermogen van 2022 is afgenomen met € 37.186,25 en bedroeg aan het einde van het jaar € 127.442,79.

Crediteuren

Op 31 december 2022 stond er twee facturen open. Dit betrof de factuur van Malta & de Keyzer (€ 22.881,52 voor congreskosten) en een factuur van de gemeente Utrecht (€ 142,61 voor de heidag).

Nog te betalen kosten

In januari 2023 ontving de VSO van Malta & de Keyzer een factuur die betrekking had op 2022. Dit betrof de nog te betalen factuur

van Privacy Company AVG project en een kleine post 'kasgelden onderweg'.

Weerstandsvermogen

De inkomsten van de VSO bestaan uit de lidmaatschapsgelden die aan de leden in rekening worden gebracht. De VSO is een vereniging en derhalve niet gericht op het maken van winst of het verkrijgen van andere inkomsten dan de lidmaatschapsgelden. De inkomsten worden aangewend om de doelen van de vereniging, kennisdeling en belangenbehartiging van de aangesloten leden, te bekostigen. Uitgangspunt bij de gezamenlijke data-inkopen is een kostenneutrale financiering.

Het vermogen van de VSO wordt ter financiering van incidentele of kortlopende activiteiten ingezet, maar dient in hoofdzaak als buffer om de continuïteit van de VSO ook voor de langere termijn te waarborgen. We hanteren hierbij als weerstandsvermogen de jaarlijks begrote contributieopbrengsten (ca. € 82.000). Dit houdt in dat de VSO een groot deel van het eigen vermogen vrij beschikbaar heeft en alle risico's ruimschoots gedekt zijn.

6.2 Jaarrekening 2022

Inkomsten

	Begroting	Rekening
1. Contributies		
1.1 Contributies 2022	€ 80.800,00	€ 81.952,38
2. Bank		
2.1 Rente	€ 0	€
3. Projecten		
3.1 Inkomensstatistieken	€ pm	€ 21.556,63
3.2 Dashboard verhuizingen	€ pm	€ 34.100,00
3.3 Kinderopvang inkopen	€ pm	€ 22.318,92

Exploitatieresultaat

Totaal opbrengsten	80.800,00	159.927,93
Nadelig exploitatiesaldo	€ 60.000,00	€ 37.186,38

totaal € 140.750,00 € 197.114,31

Uitgaven

	Begroting	Rekening
3. Projecten		
3.1 Inkomensstatistieken	€ pm	€ 19.459,00
3.2 Dashboard verhuizingen	€ pm	€ 32.700,00
Kinderopvang	€ pm	€ 21.258,72
<i>Investeringsbudget</i>		
3.3 Project Pop-Up Meeting	€ 2500,00	€
3.4 Project AVG	€ 15.000,00	€ 11.719,16
3.5 VSO Congres 2022	€ 20.000,00	€ 23.995,34
3.6 Data science samenw. VNG	€ 10.000,00	€ 1.563,58
3.7 Professionalisering	€ 1.000,00	€ 7.273,45
Boek over kennisverspreiding	€ 10.000,00	€
Ondersteunende film	€ 10.000,00	€
4. Netwerkorganisatie		
4.1 Platform S&B	€ 1.565,00	€ 1.104,66
4.2 Platform BOS	€ 3.662,00	€ 1.049,56
4.3 Platform Economie	€ 2.464,00	€ 1.389,92
4.4 Platform Statistiek & Data science	€ 6.566,00	€ 8.013,06
4.5 Platform L&V	€ 2.613,00	€ 1.873,05
4.6 Platform Wonen	€ 1.565,00	€ 2.179,96
4.7 Platform Fysiek	€ 1.565,00	€ 1.375,64
5. Websites		
5.1 Hosting, techniek, onderst.	€ 13.000,00	€ 15.457,96
5.2 E-journal, secretariaat	€ 750,00	€ 750,00
6. Bestuur en ondersteuning		
6.1 Algemeen	€ 3.000,00	€ 2.623,51
6.2 Zaalhuur	€ 1.500,00	€
6.3 Reiskosten	€ 400,00	€
6.4 PR, scholing, representatie	€ 300,00	€ 4.141,75
6.5 Ondersteuning	€ 33.000,00	€ 38.946,03
7. Bank		
7.1 Bankkosten	€ 300,00	€ 239,96

Totaal kosten 197.114,31

totaal € 140.750,00 € 197.114,31

Toelichting

De jaarrekening 2022 laat zien welke baten en lasten de VSO in het boekjaar 2022 heeft gehad en hoe deze zich verhouden tot de begroting. Hieronder worden enkele posten toegelicht.

Contributie

De inkomsten van contributie 2022 waren begroot op € 80.750,00. In totaal ontvingen we € 81.952,38.

VSO Congres 2022

Het VSO congres was voor een deel (met name de reservering van de Jaarbeurs) al voorgefinancierd in verband met uitstel door Corona.

Malta & de Keyzer zorgde mede voor organisatie, ondersteuning en de financiële afwikkeling. Hoewel het tot het laatste moment nog spannend was of alles door kon gaan en we wat minder sponsoring hadden dan voorgaande jaren, mede door de toen wat onzekere (corona)tijd, heeft het bestuur toch besloten het congres door te laten gaan. We bleken daarmee in een grote behoefte te voorzien waarbij veel mensen elkaar sinds tijden weer live konden ontmoeten. Wel hebben we bijna € 4.000,00 meer uitgegeven dan dat we hiervoor hadden begroot.

Data-inkoop

In 2022 heeft de VSO drie datasets ingekocht bij het CBS: Inkomensstatistieken, Dashboard Verhuizingen en Kinderopvang en -toeslag (KOT 2020). De kosten hiervan zijn doorberekend aan de deelnemende gemeenten.

POP UP-meetings

In 2022 zijn alle POP UP meetings georganiseerd via de platforms zodat op deze post geen uitgaven zijn geboekt.

Platforms

De begrote kosten als geheel voor de platforms bleven met € 16.985,85 onder het totale budget van € 20.000,00.

Voor de afzonderlijke platforms varieerden de kosten. De ene bleef wat onder het budget, de ander kwam daar wat boven, maar dat had ook te maken met de hoeveelheid activiteiten. Zo overschreed Platform Statistiek & Data science zijn budget maar heeft deze ook in 2022 de meeste bijeenkomsten georganiseerd waarvan één 'fysiek' en met een grote opkomst. De onkosten, en dat geldt voor alle platforms, zaten met name in de ondersteuning van Malta & de Keyzer, VVV-bonnen, zaalhuur en catering.

Websites

In 2022 is geïnvesteerd in de ontwikkeling van VSO.pleio, de ledenwebsite van de VSO. Er zijn extra uren gemaakt voor werkgroep Pleio (probleemanalyse en verbeterplan), het inrichten van de testomgeving en begeleiding van Pleio Support. Het huidige VSONet.nl (openbare website) en VSO.pleio (besloten ledenwebsite) gaan gecombineerd worden tot één website. Dit is in 2022 verder voorbereid. Met ingang van 2022 heeft de VSO een Pleio pluspakket, wat beter aansluit bij wat nodig is. Websitekosten bestaan verder uit dagelijks contentbeheer van beide websites, hosting en onderhoud.

E-journal

Voor redactie van Beleidsonderzoekonline.nl wordt jaarlijks een

vergoeding betaald die vooraf met andere partijen is afgestemd.
Twee leden van de VSO zijn afgevaardigd in de redactie.

Exploitatiesaldo

Het bestuur had voornemens om € 60.000,00 extra in te zetten.
Extra in de zin van dat we dat meer uitgeven dan dat er binnenkomt naar aanleiding van de eerdere 'ontpottingsdiscussie' gedurende de Algemene Ledenvergadering van een jaar eerder. Uiteindelijk is dat er niet helemaal van gekomen, deels door wat financiële meevallers (lager dan geplande onkosten bij de data science samenwerking met VNG in de vorm van een creathon en bij de POP UP meetings kostenpost) en deels door wat opgelopen vertragingen en gewijzigde inzichten, waardoor we niet toegekomen zijn aan het boek over kennisverspreiding en de ondersteunende film. Zo is het Handboek AVG & statistisch onderzoek aan het einde van het jaar opgeleverd zodat een deel van de betaling pas in 2023 plaatsvindt en wordt nog gekeken naar een manier om onze positionering vorm te geven (naar aanleiding van het congres). 2022 was overigens een actief jaar voor de VSO waarbij er relatief veel activiteiten zijn geweest en daarmee ook meer kosten zijn gemaakt voor ondersteuning. Al met al heeft het uiteindelijk geleid tot een per 31 december 2022 negatief exploitatiesaldo (en dus extra financiële impuls) van €37.186,38.

6.3 Begroting 2023

Inkomsten		Uitgaven	
1. Contributies		3. Data-inkopen	
1.1 Contributies 2023	€ 81.950	3.1 Inkomensstatistieken	pm
		3.2 Kinderopvang	pm
2. Bank		3.3 Overige data-inkopen	pm
2.1 Rente	€ 50		
		Projecten	
3. Projecten		3.4 Project AVG	€ 4.200
3.1 Inkomensstatistieken	pm	3.5 Professionalisering: Mastercourse	€ 7.500
3.2 Kinderopvang	pm	3.6 Data science samenwerking VNG	€ 5.000
3.3 Overige data-inkopen	pm	3.7 Positionering en communicatie	€ 10.000
		4. Netwerkorganisatie	€ 20.000
		5. Websites	
		5.1 Hosting, techniek, ondersteuning	€ 15.000
		5.2 E-journal, secretariaat	€ 750
		6. Bestuur en ondersteuning	
		6.1 Algemeen	€ 3.000
		6.2 Zaalhuur	€ 1.500
		6.3 PR, scholing, representatie	€ 2.450
		6.4 Ondersteuning	€ 35.000
		7. Bank	
Totaal opbrengsten	€ 82.000	7.1 Bankkosten	€ 300
Nadelig exploitatiesaldo	€ 22.700		
totaal	€ 104.700	totaal	€ 104.700

Toelichting begroting 2023

Contributie

Ondanks de inflatie en daarmee samenhangende indexatie van de ondersteuningskosten door bureau Malta & De Keyzer (+5%), is er geen reden om de contributie van 2023 te verhogen. Dit komt doordat er voldoende geld in kas is en we daardoor een negatief exploitatiesaldo kunnen opnemen in de begroting. Echter is er wel een reële kans dat de contributie in 2024 wordt geïndexeerd.

Data-inkoop

Data-inkopen worden kostenneutraal uitgevoerd en zijn daarom als pm-post opgenomen.

Platforms

2022 is een actief jaar geweest met meer online bijeenkomsten en overleggen dan het jaar daarvoor. Met name voor VSO-leden die minder centraal in Nederland wonen is dit ook een uitkomst. Het bestuur wil de platforms stimuleren om in 2023 weer net zo actief te zijn. Daarom blijft het voorgenomen budget (€ 20.000) gehandhaafd.

Investeringen

Het VSO-bestuur kiest ervoor om in 2023 22.700 euro extra in te zetten en dit komt vooral ten goede aan de volgende projecten: AVG (gedragscode en handreiking voor leden), Mastercourse, Data science samenwerking met VNG (hackaton) en Positionering en communicatie.

6.4 Financiële verantwoording

Bureau Malta & de Keyzer doet de financiële administratie van de VSO in het boekhoudprogramma van Exact. De kascontrolecommissie krijgt hierin desgewenst inzage en de gelegenheid voor het stellen van vragen.